

**STUDYING THE ISSUE OF COOPERATION
BETWEEN UKRAINE AND NATO IN THE LESSONS
OF HISTORY AND CIVIC EDUCATION**

**ВИВЧЕННЯ ПИТАННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ І НАТО
НА УРОКАХ ІСТОРІЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ**

Санкович М. В.

*аспірантка кафедри всесвітньої історії
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Sankovich M. V.

*Postgraduate student of the Department of World History,
Precarpathian national Vasyl Stefanyk University
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Що може дати Україні вступ до НАТО? Жодна з нових держав-членів НАТО не в змозі самостійно гарантувати такий рівень безпеки, який дає співробітництво в межах НАТО. Територіальна цілісність і захищеність України в разі вступу до НАТО перебуватиме під потужним захистом. Його надаватиме уся військова, політична й економічна потуга країн НАТО, загальне населення яких становить 850 мільйонів і які забезпечують понад 60% світових оборонних витрат. 268 За Вашингтонським договором будь-який напад на членів НАТО у Європі чи Північній Америці розглядається як «напад на всіх», і кожна з держав-членів зобов'язалася надавати допомогу союзникам. Цей договір поширюється на території всіх держав, що його підписали, а також на острови та на кораблі і літальні апарати усіх учасників Договору в Атлантичному океані на Північ від тропіка Рака (23°07' північної широти), а також у разі нападу на війська будь-якого союзника НАТО в Європі. НАТО має у своєму розпорядженні як національні збройні сили своїх членів, так і інтегровані збройні сили під прямим управлінням НАТО.

Загальна кількість усіх сил членів НАТО сягає близько 3,9 млн. військових. Україна зможе зменшити кількість власних збройних сил, оскільки буде покладатися не лише на саму себе, але й на союзників по НАТО.

Таким чином буде розвантажена економіка країни [4, с. 1] А кошти, що будуть спрямовані на розвиток обороноздатності країни дозволять

сформувати малочисельну, але ефективну і боєздатну професійну армію, що відповідатиме сучасним світовим стандартам. Українська армія буде формуватися у співпраці з кращими арміями світу. Безпека НАТО будується на таких «китах»: діалог і співпраця між собою та з нечленами НАТО, підтримка колективної безпеки, запобігання конфліктам, контроль за кризовими ситуаціями, згортання війни на початковій стадії її виникнення, збереження територіальної цілісності всіх членів НАТО, солідарність, рівна безпека тощо.

Вступ до НАТО стає сигналом для закордонних інвесторів, що країна стабільна і їй можна довіряти, у її економіку можна вкладати свої кошти, країна є безпечною – адже вона знаходиться під парасолькою НАТО. Такий крок уже справив позитивний вплив на інвестиційний клімат у нових країнах-членах. Наприклад у Словаччині потік інвестицій протягом її шляху до НАТО зріс від 24 332 млн. словацьких крон у 1994 році до 417 020 млн. крон у 2005 році. Вступ до НАТО сприяв вступові країн Центрально-Східної Європи до Європейського Союзу. Оскільки обидві організації діють на засадах спільних цінностей свободи, права і демократії, то багато з тих реформ, що проводяться під час вступу до НАТО стають у нагоді при набутті членства в ЄС [6, с. 8].

Адже підготовка до членства в НАТО створюється не лише військових питань, але й економічних, політичних, соціальних і правових. До НАТО вступає не лише армія, а вся країна. Для чого Україні НАТО? Стратегічна концепція НАТО, затверджена главами держав і урядів 1999 р., у Статті 37 зазначає, що «Україна посідає особливе місце в євроатлантичному просторі безпеки і є важливим і цінним партнером у справі розвитку стабільності та спільних демократичних цінностей. НАТО зобов'язується й надалі зміцнювати своє особливе партнерство з Україною на засадах Хартії НАТО – Україна... Альянс й надалі 269 підтримуватиме суверенітет і незалежність України, її територіальну цілісність, демократичний розвиток, економічне процвітання та її неядерний статус, що їх НАТО вважає важливими чинниками стабільності та безпеки в Центральній і Східній Європі, а також у Європі загалом». Поширення гарантій НАТО на країни Центрально-Східної Європи розширило зону геополітичної визначеності в Східній Європі і, навпаки, зменшило зону «вакууму безпеки» та ризик зіткнення між великими державами [7, с. 9].

Адже абсолютна більшість збройних конфліктів часів «холодної війни» відбувалася саме на території країн, що належали до «третього світу», тобто до тих країн, чия геополітична орієнтація, вибір між орієнтацією на Захід і на СРСР, був змінною величиною. Україна завдяки своїм розмірам, стратегічному геополітичному розташуванню

та військовим можливостям здатна посісти гідне місце в системі загальноєвропейської безпеки, що відповідатиме масштабу та можливостям країни. Завдяки інтеграції України до НАТО політична Європа набуває в цілому завершених форм. Поза політичною Європою залишаться лише Росія, що є євразійською державою, та поки що “васальна” щодо Росії Білорусь. Далі розширення Європи можливе лише в разі залучення держав Кавказу. Отож, найімовірніше, вступ до НАТО України, Грузії та, можливо, Азербайджану буде «останньою фазою» розширення Європи.

Така завершеність сприятиме зменшенню конфліктного потенціалу в Європі, оскільки суперечності між євроатлантичною спільнотою і Росією вже не матимуть такого підґрунтя, як невизначеність геополітичної належності інших держав. Вступ України до НАТО зніме проблему силового протистояння в Чорному морі, оскільки зробить його, фактично, внутрішнім морем країн-членів НАТО. Чому для НАТО важливо зменшення рівня корупції і високий рівень демократії в Україні? Організація Північноатлантичного договору заснована на спільних цінностях та здобутках цивілізації, зокрема у сфері внутрішньої політики. Норми, яких мають дотримуватися члени НАТО у своїй внутрішній політиці, закладено у преамбулі Вашингтонського договору. Це «демократія, індивідуальні свободи і верховенство закону». Рівень корупції і панування народоладдя в Україні напряму залежать від дотримання і виконання норм чинного законодавства [5, с. 23].

У правовій базі України є належне забезпечення верховенства закону, що виключає корупцію, та демократії. Проблеми демократії і верховенства права в країнах-членах розглядаються в НАТО, по-перше, з точки зору необхідності забезпечення надійності союзника; по-друге, з позиції дотримання належного рівня солідарності, який легше досягається між країнами зі схожими політичними режимами. Країну з авторитарним чи тоталітарним політичним режимом Північноатлантичний альянс не розглядає як партнера, так само надійного, як і демократичні країни. Адже в демократичних державах 270 зовнішня політика перебуває під впливом громадської думки. У свою чергу, громадська думка не може змінюватися так швидко, як забаганки осіб, що керують авторитарними чи тоталітарними режимами [8, с. 1].

Таким чином, присутність в Альянсі або серед країн-партнерів тоталітарних чи авторитарних держав зашкодила б солідарності країн-членів та надійності НАТО. Бажання держав-претендентів на членство в НАТО гарантувати свою безпеку заохочує їх дотримуватися демократичних норм і верховенства закону.

Література:

1. Офіційний веб-сайт НАТО URL: <http://www.nato.int>
2. Центр інформації та документації НАТО в Україні. URL: <http://www.nato.int/docu/other/ukr/ukraine.htm>
3. Національний центр з питань євроатлантичної інтеграції України URL: <http://www.nceai.gov.ua>
4. Україна-НАТО URL: <http://www.ukraine-nato.gov.ua>
5. Ясники (інформаційні матеріали щодо вступу України до НАТО). Київ, Фонд «Демократичні ініціативи», без дати видання.
6. Довідник НАТО. – Брюссель, 2006.
7. Дементієвська Н. П. Стратегії розвитку навичок критичного мислення учнів при оцінювання ресурсів Інтернету. Київ, 2008.
8. Портал Олега Соскіна URL: <http://www.soskin.info>